

COLUMN Marcel Rözer

En opeens waren ze daar: de tietten van Giorgio Baffo

Het was een week waarin woorden binnendrongen als gif. Pure haat daalde af van de voetbaltribunes, Bruls sprak over 'levenslange stadionverboden' en daarmee raakten zijn superlatieven ook wel zo'n beetje op. Dat 'levenslang' maakte alles nóg erger.

Ik zocht zachtheid en melancholie en pakte Rilkes gedicht 'Herfstdag' erbij. 'Wie nu alleen is zal het nog lang blijven...' Maar dat was niet wat ik zocht. Ter Balkt dan? 'De wereld is in ik veranderd, en het land, in een mantel van stof, staat op een dieet van water en droog brood.' Zeker prachtig, en treffend ook. De wereld is in ik veranderd... IK haat, IK ben boos, ik, ik, ik.

Pure Haat had zich genesteld in mijn hart, het was er koud, soldaten van het leger van de geestelijke armoe bezochten mijn dromen. Ik

had zuurstof nodig, ik wilde lachsalvo's in plaats van zoutzure woorden die de liefde kapotmaken.

En opeens waren ze daar: de tietten van Giorgio Baffo. Hoe en wie erbij gekomen is, geen idee, maar de Italiaanse ambassadeur in Nederland, Giorgio Novello, komt morgen naar Nijmegen om in het poëziecentrum de voor het eerst in het Nederlands vertaalde gedichten van Baffo (wie kent hem wél?) in ontvangst te nemen.

Ik ben benieuwd naar alles. Naar de gedichten, de ambassadeur, de publieke opkomst en naar vertaalster Mereie de Jonge, die Baffo's veelal erotische gedichten naar het Nederlands vertaalde. Zo ook Lode alle Tette, Ode aan de Tieten. Heerlijk, hitsig, humorvol bezingt Baffo het lichaam van de vrouw. 'Twee fijne heuvels en een dal, zo diep, waar menig vogel gaarne neer zou strijken'.

Ik ben erbij zondag, in het poëziecentrum waar pure haat door de poëzie definitief uit de stad zal worden verdreven.



Waar pure haat door poëzie definitief uit de stad zal worden verdreven

THEATER VOORSTELLING OVER ZELFDODING

'Erover praten is



Ik was een zombie geworden. Ondertussen begrepen mensen niet dat ik zo weinig leuke dingen deed

– Lotte van Dongen

▲ Lotte van Dongen (27) FOTO'S PAUL RAPP

'Gelukkig heb jij lekker je leven nog in Nijmegen'

„Daan was 18 jaar, supersociaal en leuk om te zien. Voor de buitenwereld leek het alsof hij een geweldig leven had." Maar achter zijn vrolijkheid ontwikkelde zich langzaam aan een zwaarder wordende depressie. Elk weekend dat Lotte thuis kwam bij haar ouders, ondersteunde zij haar broertje.

Helpen

„Maar op een gegeven moment zag je gewoon dat Daan echt niet meer wilde leven. Hij heeft me zelfs gevraagd hem te helpen een einde te maken aan zijn leven. Ik wilde alles voor hem doen, maar dat niet." Daans 18de verjaardag kan Lotte zich nog goed herinneren. „Nu ben je eindelijk volwassen!" zei ik plabend tegen hem. Daarop keek hij mij strak aan en zei: 'Je weet toch wel dat ik nooit 19 zal worden?' Op het moment dat hij dat zei, wist ik dat hij dat meende." Op zijn 18de overleed Daan.

Naast het rouwen en het missen van haar broertje was het onbegrip van anderen een extra klap. „Goedbedoelde uitspraken als 'Hij wilde dit,

dus het is beter zo' maakten me verdrietig en gefrustreerd. Ondertussen werkte ik, deed ik twee masters en probeerde ik er extra voor mijn ouders te zijn.

Automatische piloot

„Ik was helemaal op en schakelde over op de automatische piloot. Huilen deed ik niet; ik was een soort zombie geworden. Ondertussen begrepen vriendinnen niet dat ik zo weinig leuke dingen deed. 'Daan had toch ook geweld dat je lekker uit zou gaan?' zeiden ze dan. Iemand probeerde me te troosten en zei: 'Gelukkig heb jij lekker je leven in Nijmegen.' Alsof ik daar het gemis van mijn broertje niet zou voelen."

Herkenning

Toen Lotte terecht kwam bij de lotgenotengroep, was er eindelijk de herkenning waar ze naar zocht. „Veel mensen willen er wel naar vragen, maar weten niet hoe. Tegelijkertijd snap ik dat ook wel. Maar erover praten is juist heel belangrijk. Dit is wat we mee willen geven in de voorstelling."

Als je een geliefde verliest aan zelfdoding kun je rekenen op onbegrip. Voor drie nabestaanden uit Nijmegen was dat onbegrip van hun omgeving inspiratie voor een interactieve voorstelling: *Proost op de Verliezers*.

Romee Boots
Nijmegen

In Nederland overlijden elke dag ongeveer vijf personen door zelfdoding. Dit betekent dat er elke dag tientallen nabestaanden bij komen. „Zelfdoding blijft een te groot taboe", zeggen Eva, Lotte en Naomi uit Nijmegen. „Mensen maken vaak goedbedoelde opmerkingen die eigenlijk blootleggen hoe weinig ze begrijpen van je gevoel als nabestaande." Zo verloren de drie nabestaanden vriendschappen, liepen ze vast in hun studie en hadden ze schuldgevoelens.

Ze ontmoetten elkaar in Nijmegen, bij een lotgenotengroep voor nabestaanden van zelfdoding. „Hier vonden we begrip in elkaars verhalen. Ook al was de situatie van iedereen anders. Het was zo bevrijdend en verbindend om ons verhaal te kunnen delen."

Vanuit die gedachte ontstond het idee hun persoonlijke ervaringen als basis te gebruiken voor een interactieve voorstelling. Want wat zeg je eigenlijk tegen iemand die net een dierbare is verloren aan zelfdoding? En hoe vraag je als nabestaande de steun die je nodig hebt? Samen met het publiek willen ze dit moeilijke thema bespreekbaar maken.

De voorstelling genaamd *Proost op de Verliezers* is gemaakt in samenwerking met Pro Persona Connect en theatergroep Ets. Op 25 oktober en 21 februari is de voorstelling te zien in Brebl Nijmegen. Aanmelden kan met een mail naar preventie@propersona.nl.

Denk je aan zelfdoding, of voel je je depressief? Praat erover. Bel 0800-0113

Dermex
Dermatologische Expertise

Dermatoloog Swinkels
Bijsterhuizen 3163 Wijchen
T: 085-0606490
E: info@dermex.nl
W: www.dermex.nl



Met een verwijzing van uw huisarts via zorgdomein heeft u binnen een week een afspraak.

Voor alle dermatologische klachten! In het bijzonder ook voor huidkanker, dermatologie van de niet blanke huid, spataderen, haarproblemen en aambeien.

Een behandeling bij Dermex kost u niets meer dan wanneer u naar een ziekenhuis gaat.

Voor alle informatie, zie onze site!



REDACTIE NIJMEGEN

- Redactie: Romee Boots, Stephen Friedrichs, Frank Houtappels, Anne Nijtmans, Joost de Poel (sport), Daan Rieken, Geert Willems, Bettine Winters.
- Chef: Harm Graat, h.graat@gelderlander.nl.
- Adres: Kaapstander 24, 6541 EX, Nijmegen
- Telefoonnummer redactie (ook tips): 08801-32343
- E-mail: redactie.nijmegen@gelderlander.nl

juist heel belangrijk'



▲ Eva van der Schoot (25)

'Van mijn vader was er eigenlijk niks meer over'

„Mijn vader had vaker depressieve episodes. Met name als de zomer voorbij was. Dan kreeg hij winterdipjes, zoals hij die noemde. Hij was sneller moe, maar ging nog naar zijn werk, en kon wel genieten van het leven. Ik was altijd gek op mijn vader; hij was echt mijn held.”

Zijn winterdip ging over in een manie. Hij kreeg waanideeën en gaf veel geld uit aan aandelen. „Hij geloofde dat hij de wereld ging redden met zijn ingenieuze theorieën. Na tegenslagen besefte hij dat hij domme keuzes had gemaakt en schaamde hij zich. Hij belandde in een diepe depressie en had nergens plezier meer in.

„We raakten mijn vader steeds meer kwijt. Uiteindelijk kon hij alleen maar in een hoekje zitten, bibberend en huilend van angst.” Er was nergens plek om Eva's vader te laten opnemen, dus moest hij het doen met één keer per week therapie en medicatie. Deze situatie duurde ongeveer anderhalf jaar.

„Ik herkende mijn vader niet meer. De man op wie ik

zo gek was, waren we al ver voor zijn dood kwijtgeraakt. Dat vond ik moeilijk om te zien. Ik ging hem onbewust vermijden, ook om mezelf te beschermen. Daardoor heb ik mijn vader in zijn laatste levensfase minder gezien. Daar voel ik me nog geregeld schuldig over. Ik ben bang dat hij gestorven is met het idee dat we niet meer van hem hielden.”

Met Eva's verdriet wist haar omgeving geen raad. „Als mensen overlijden aan een lichamelijke ziekte wordt vaak gezegd: 'wat heeft iemand strijd geleverd'. Maar bij zelfdoding snappen mensen het niet.” Mensen vermeden het onderwerp en zochten minder contact terwijl ze daar juist zo'n behoefte aan had. „Misschien hadden ze geen zin in een verdrietig persoon. Een vraag als 'Hoe gaat het?' kon ik niet anders beantwoorden dan met 'slecht'. Dan werd de sfeer beladen en waren we snel uitgepraat. Daarom begon ik er niet meer over. Bij de lotgenotengroep voelde ik me voor het eerst gehoord en gezien.”



▲ Naomi Laurentius (26)

'Ik heb hem meerdere keren tegengehouden'

Psychische klachten had Laurens, de ex-vriend van Naomi al langere tijd. „Daardoor hadden we ups en downs in onze relatie. Door zijn bipolariteit ging hij flink feesten en over zijn grenzen heen. Zijn medicatie nam hij dan minder, omdat hij zich beter voelde. Hierdoor werd hij nog instabieler.”

Na een jaar werd Naomi duidelijk dat Laurens serieuze suïcidale gedachten had. „Eén keer was hij zo overstuur dat ik de politie moest bellen. Ik heb hem toen met man en macht in mijn huis gehouden, zodat hij zichzelf niks aan zou doen. Na zulke momenten werd hij steeds banger dat ik hem zou verlaten, en werd ik steeds banger dat hij zichzelf iets zou aandoen als ik weg zou gaan.”

De situatie werd steeds minder goed leefbaar voor Naomi: „Ik voelde me gevangen in onze relatie. Zijn manische periodes werden steeds intenser, waarin hij met niets en niemand rekening hield. Ik had soms het gevoel dat ik een hulpverlener was en geen partner. On-

danks dat ik zo ontzettend veel van hem hield, besloot ik na de zoveelste ruzie een einde aan onze relatie te maken.

„Toen ik het uitmaakte, wilde hij zichzelf weer iets aandoen. Die keer heb ik hem nog kunnen helpen; ik hield hem tegen en kon hem kalmeren. We hielden nog anderhalve maand contact. Maar hij kon me niet met rust laten en ik wilde er nog steeds voor hem zijn. Toen hij opgenomen was, ging ik naar hem toe om het contact echt te verbreken.”

Twee weken later werd Naomi gebeld door Laurens' moeder, met het bericht waar ze al die jaren zo bang voor was geweest: hij was dood. Drie jaar na zijn overlijden kan Naomi echt geloven dat het niet haar schuld is. Langere tijd blokkeerde haar schuldgevoel haar nieuwe relatie. „Ik voelde me schuldig over mijn fouten, en over het feit dat ik verder ging. Nu heb ik eindelijk het gevoel dat ik verder kan met mijn leven. Ik weet dat ik hem niet kon redden. Dat kon niemand.”

Jan Roelofs, man van het Nimweegs, overleden

Jan Roelofs (1945) is op 21 oktober overleden. Hij was een van de fanatiekste ambassadeurs van het Nimweegs dialect.

Anne Nijtmans

Nijmegen

Hij is mede-auteur van het woordenboek voor het Nimweegs *Kie(k) däär, wà räär*, vertaalde twee boeken van Nijntje in het plat Nijmeegs en stelde negentien keer het Nimweegs dictee samen. Hij had al jarenlang een zwakke gezondheid. Roelofs is een geboren en getogen Nijmegenaar, groeide op in het Waterkwartier. Hij volgde de hbs aan het Dominicus College, studeerde even sociale geografie aan de universiteit en stapte over naar de sociale academie in Eindhoven.

Hij begon zijn werkend leven als jongerenwerker in De Kolping. Toen hij bij de katholieke verkennerij in Arnhem werkte, woonde hij drie jaar in die stad. Nijmegen bleef trekken, hij kocht met zijn vrouw een huis in Hatert en vond een baan bij de gemeente Nijmegen. Roelofs is ook 25 jaar ambtenaar van de burgerlijke stand geweest. Hij heeft meer dan 1200 paren getrouwd.

In de entreehal van het stadhuis hangt de tekst van zijn *Soonet feur de stad*.

*Määr ik, ik hou fan jou,
Da wil ik jou toch segge.
Ik blief je feurlopig trouw,
Tot se me op Jonkerbosch neerlegge.*



▲ Jan Roelofs FOTO SARA DONKERS

NIJMEGEN

Nieuw evenement: 7-heuvelenfeesten

Omdat de Vierdaagsefeesten niet doorgingen, beginnen restaurant In de Kazerne en o24-events het evenement de 7-heuvelenfeesten. Op 20 en 21 november is er een festival op het terrein van In de Kazerne aan de Molenveldlaan in Nijmegen. Liefhebbers kunnen vanaf een tribune kijken naar de kidsloop en de Zevenheuvelennacht, de 7 kilometervariant van de Zevenheuvelenloop (15 kilometer). Het restaurant serveert tussen 16.07 en 19.07 uur een zevengangenmenu.